

accelera mersul tendințelor maxsimali, — desvoltând mai departe §§-fi cu putere de lege din Normativele noastre scolare, in ce privesece salarisarea, — modificând, emendând și completând codicele nostru scolar conform pretensiunilor veacului de acum. Curentul acestor idei și năsuințe nobile culturale, m'a făcut să-mi aduc aminte de unele impeditiuni serioase, ce se pun in calea zelosului luptător, și mai tot-deuna fa chiar legea pozitivă imposibilă d'asi valora justele ei postulate. De opintiri singuraticne nu voi mai vorbi, fiind-că acelea rămân și mai mult fără rezultatul dorit, din simplul motiv, că lumea este încă prea egoistă, prea in-consecventă.

Impedimentele, cari se pun in cale spre a nu ne lăsa să sistemisăm pentru învățatori salare co-respundătoare, și să regulăm pozițiunea lor într-un mod mai uman, sunt mai cu seamă de două caractere distinctiive: unele esterne și altele interne.

I. Impedimentele esterne.

Impedimentele esterne, cari mi se par, că lucrează in mod indirect contra unei bune sistemisări de salare, sunt: 1. legile instrucțiunii publice din patria noastră; 2. imensa și nereparabila divisiune a românilor nostri in două confesiuni.

Ad. 1. Dacă statul a sistemisat ca salar anual pentru învețătorul dela scoalele populare — trei sute fl. și 50 fl. bani de cartier, atunci confesiunile pe lângă toată autonomia lor și pe lângă toate sforțările lor, avoiev or putea trece peste această sumă regulamentară — nefind spriginite in deplină măsură de autorități publice, și de legislațiunea țerei in aceasta privință. Aci cred eu, că bună voință și nisuințele confesiunilor se isbesch in mersul lor cultural de pedeci foarte serioase.

Statul ar putea face mult in acest respect printră are forțe mari disponibile, și ar putea ajusta bugetul cultului in mod strălucit. Dară până acum n'a făcut'o.

Ad. 2. Inimicii seculari ai poporului român — mai ales Iesuiții — au isbutit să despărtească pe românii de sub coroana Ungariei in două tabere ostile — persecutându-se frate pe frate, ca și când ar fi unul dela Aequatore și altul dela Polul nordic al pământului. Inimicii esteri nu ni-au stricat așa mult ca această despărțire fatală. Me infior, să deschid capul acestei răni sângerânde, care poartă in sine sămburele morții unui popor. De luptele dintre frați sunt pline arhivele consistorielor eparchiali române.

Câte lupte și speranțe pe toate terenle culturale se nimiră prin protestismul iesuitic și prin frecările confesionali dintre frații aceleași mame nefecitate? După modesta mea parere acesta e un rēu ireparabil! Efectele acestei desbinări religiozane între frații de un sânge le simțim amar.

Ori-ce român va fi sdrobot de durere, când va călători pe la satele noastre. Colea dai un catun românesc, unde călătorul poate numera până la 80—90 de fumuri cu done pretinse biserici: una „neunită“, alta „unită“ cari cu ori ce seamănă, dară a biserici, ba. Dincolo dai de alt sat miserabil, unde călătorul abia după multă căutare in dreapta și stânga zăresece două școluțe ca vai de ele. Descălii ca vai de ei, căci au o leafă mai slabă și decât a unui păstoriu de vite, și astfel acesti apostoli ai culturai nu numai nu-și acopere lipsele țiilnice: ci-și vād un viitoriu intunecat, care are să le amenințe existența, să le nimească familia. Eată cum suntem paralisai și din aceasta parte in desvoltare instrucțiunii populare, și in fața acestei triste împrejurări, care român adevărat nu va simți mari dureri in sufletul seu!

(Va urma.)

Loc deschis.*)

Bod, in 1/13 Iunie, 1887.

Mult stimat dle Redactor! Ve rog a da loc in mult prețitul jurnal „Telegraful Român“ următoarelor rânduri:

In Nr. 54 din anul curinte la corespondințe particulare a apărut o faimă grozavă din Bod sub numele, mai mulți parochieni.

Se vede, că pe acei parochieni i-au ajuns o mare jale, vādându-se fără preot. Așa să și întreba, că unde este preotul? Ei s'au întreat și earăși ei au răspuns.

Acestia sunt aceia, cari cu câteva țile se întreban, pentru ce slujesce preotul Filip Crețiar după puțină, postul nascerei lui Christos, Mercurea și Vinerea in postul Paștilor, din Paști până in Rosale și preste an din când in când?

Atunci îi apucă mirarea, căci slujesce preotul atată, eară acuma îi apucă durere de moarte, căci rămase o țile de nu a putut slugi din cauză binecuvântată familiară. Sum deplin convins, că din acei

*) Pentru cele publicate sub această rubrică redacțiunea nu e responsabilă.

mulți poporeni, numai unul a fost la biserica și totuși fac capital a se folosi de ocaziune.

Învățătorii, după cum se vede, — declarară oficios Reverenții Sale părintelui protopop, că nu li s'a comunicat cercularii etc. Nu este adevărat, declaraarea lor căci li s'a împărțit cercularii — ba s'a publicat Duminecă inainte de ținerea esamenului. Învețătorii și mai ales mult cunoscutul pentru afaceri Ioan Dima Petrașcu și George Cherciu sunt aceia, cari pot nega tot ce este adevărat și a face din alb negru.

După cum țic dēnșii cu notă „deplin mulțamitoare“, după ținerea esamenului. Striga poporul, că astfel de învățatori nu le mai trebuie, ceea ce me am convins după spusa poporenilor de frunte. Causa este, că Ioan Dima Petrașcu propune întrebarea și tot dēnsul o respunde mai întreagă, copilul are să se uite numai in gura lui.

La toate esamenle a sărit câte un poporan ce să tacă țicēndu-i: „să vedem ce știe copilul“ — apoi alte multe cari numi vine ale inșira de rușinea lui. Aduase încă poporeni. Dle protopop! „Voim să facem școala comunală“ și alte multe.

Între cei cu nume mai mulți poporeni se cam sciu și conducătorii, eată a făcut capital, eată ocaziunea binevenită pentru care am lipsit o țile dela serviciu din cauză familiară, căci la 21 Mai după prânț imi erau toate zădarnice. Greșala a fost cea mai mare, căci am scăpat trenul accelerat de noapte. Spre a reintoarce, după care foarte am alergat. Așa pea bunii mei inimici de moarte s'a folosi de tot ce este neonest, aruncând asupra mea feliu de feliu de clevele, scorniri minciuni și calumnii, căci eu mi uitau să le spun pașul meu: Altă dată nu voi fi așa nesimțitor față de dēnșii, le voi spune tot ce am să fac, ca să nu remēnă in mine, ci să se ducă in ei.

Pre toate celea aruncate asupra mea, ca să fiu dejosit de ei inainte publicului și să-mi tragă din vază, le declar de scornituri calumnii și minciuni demne, de capul lor.*)

Filip Crețiar, paroch greco-orient.

*) Prin aceste reflecțiuni declarăm cestiunea încheiată in coloanele jurnalului nostru.

Loterie

Mercuri, in 15 Iunie 1887

Brünn: 68 53 43 89 11

Mersul trenurilor pe liniile orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Iunie 1887.

Table with multiple columns for train routes: Budapesta-Predeal, Predeal-Budapesta, Budapesta-Arad-Teiuș, Teiuș-Arad-Budapesta, Copșa mică-Sibiu, Sibiu-Copșa mică, Cucerdea-Oșorheiu-Reghinul-săs., Reghinul-săs.-Oșorheiu-Cucerdea, Simeria (Piski)-Petroșeni, Arad-Timișoara, Timișoara-Arad, Petroșeni-Simeria (Piski), Simeria (Piski)-Uniedoara, Uniedoara-Simeria (Piski), Ghiriș-Turda, Turda-Ghiriș. Includes departure times and station names.

Nota: Numerele cele grase insemnă oarele de noapte.

Redactor provisoriu: Dr. Remus Roșca.

Editura și tipariul tipografiei archidiecezane.